

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ : ΕΥΘΥΝΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι.(ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ): ΕΥΘΥΝΗ, Ατομική και Συλλογική

Κατ' αρχάς η ευθύνη είναι στάση ζωής και αποτελεί συνειδητή επιλογή και αποδοχή ότι οι πράξεις έχουν συνέπειες θετικές ή αρνητικές για το ίδιο το άτομο, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο. Κατ' ακολουθία η ενσυναίσθηση και η ανάπτυξη από μέρους του ατόμου σε υψηλό επίπεδο της αξίας της υπευθυνότητας, αποδεχόμενο και τις συνέπειες των πράξεών του, ως μέλος ενός κοινωνικού συνόλου, σημαίνει ότι έχει σφυρηλατήσει μέσα του την έννοια του συν-ανήκειν.

Το νόμισμα της ευθύνης (συλλογικής ή ατομικής) έχει δύο όψεις οι οποίες κατά περίπτωση μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται, να συγκρούονται ή να είναι σε παράλληλη λειτουργία. Υπάρχουν πολλά εύγλωττα παραδείγματα στην Ιστορία, όπου η αποδοχή συλλογικής ευθύνης από το σύνολο ενός λαού, οδηγεί σε αθώωση των πραγματικά ατομικά υπευθύνων, γι' αυτό και απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην υιοθέτηση, του ενός ή του άλλου όρου εκτός του πλαισίου λειτουργίας τους. Κι αυτό γιατί η αποδοχή άκριτα και μονομερώς της ατομικής ευθύνης, οδηγεί σε ατομικιστικές συμπεριφορές, που είναι αντίθετες με τη λογική της κοινωνικής και συλλογικής δράσης, την οποία ο άνθρωπος από τη δημιουργία των πρώτων κοινοτήτων επεδίωξε και πέτυχε, μέσα από συγκρούσεις: να δομήσει ένα σύγχρονο και οργανωμένο σύστημα ειρηνικής συμβίωσης των κοινωνιών.

Αν προσπαθήσουμε να προσαρμόσουμε τις σημερινές έννοιες με την κλασσική ορολογία και ιδιαίτερα με τα αναφερόμενα στα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη περί ήθους και ηθικής, θα δούμε ότι όλα κρίνονται με βάση τη συνευθύνη του κάθε πολίτη ως μέρος μιας κοινωνίας και μιας οργανωμένης Πολιτείας. Δηλαδή εξετάζουμε όχι μόνο αν ένα άτομο έχει γενικώς σωστή συμπεριφορά, αλλά αν οι ενέργειες, οι πράξεις και η δράση του είναι ωφέλιμη, παραγωγική και συμβατή με τους κανόνες που έχει θέσει η Πόλη. Συνεπώς η αποφυγή των υποχρεώσεων απέναντι στην Πολιτεία με οποιοδήποτε πρόσχημα, δεν συνιστά τεκμήριο απαλλαγής από ενδεχόμενη ευθύνη, ιδίως στο βαθμό που με θετική δράση θα μπορούσε ο πολίτης να αποτρέψει ένα κακό αποτέλεσμα. Από την άλλη η μη αποτροπή αρνητικών αποτελεσμάτων, δεν μπορεί από μόνη της να οδηγήσει σε συλλογική ευθύνη κατ' όμοιο τρόπο για όλα τα μέλη της κοινότητας, αφού πρέπει με ακρίβεια να εξεταστεί το μερίδιο ευθύνης ενός εκάστου, ανάλογα με τη θέση, την ικανότητα και τις δυνατότητές του. Αυτόν το ρυθμιστικό ρόλο πρέπει να τον αναλαμβάνει η Πολιτεία. Γι' αυτό άλλωστε υφίσταται ο Νόμος και γι' αυτό οι ηγέτες της έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης να επιβάλλουν τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί κατ' όμοιο τρόπο για όλους.

Η επιδημιολογική κρίση βρήκε μια κοινωνία κατακερματισμένη, διχασμένη και απογοητευμένη, που δεν έχει συνέλθει ακόμη από τα πολλαπλά χτυπήματα της, παρούσας ακόμη, δεκαετούς οικονομικής κρίσης. Ο καθένας έχει μάθει να λειτουργεί κατά μόνος και το άδειασμα των ραφιών από μαντηλάκια, αντισηπτικά, είναι ενδεικτικό του τρόπου συμπεριφοράς της κοινωνίας και καθενός ξεχωριστά. Αλλά και πριν απ' αυτό, όλοι έχουμε παραδείγματα ανοχής στην παραβατική συμπεριφορά των άλλων, αρκεί να μην θίγεται το ίδιο συμφέρον. Συνήθως η μόνη περίπτωση συλλογικής δράσης είναι, όταν το κακό χτυπήσει τη δική σου πόρτα, όπου εκεί αναζητεί ο καθένας όχι μόνο τις δικές του ευθύνες, αλλά και τις ευθύνες της Πολιτείας.

Η ευθύνη για οτιδήποτε κάνουμε ή παραλείπουμε, εμείς προσωπικά, είναι ατομική, αλλά η υποχρεωτική συλλογική μας δράση είναι το αναγκαίο "τίμημα" που οφείλουμε να πληρώσουμε ως μέλη μιας κοινότητας. Ωσαύτως πρέπει να αποδεχτούμε ότι η απόδοση ευθυνών εκτός από την ατομική, έχει, σε αρκετές περιπτώσεις και τη συλλογική διάσταση. Τώρα μπορούμε να πούμε ότι είναι η ώρα με την ατομική ευθύνη του καθενός μας, με αυστηρότητα και ορθολογισμό, να μάθουμε να δρούμε και συλλογικά για το καλό της κοινωνίας, των συνανθρώπων μας και συνολικά της χώρας.

*Δρ Βασίλης Μαστρογιάννης- Διδάκτωρ Δημοσίου- Διοικητικού Δικαίου
(21 Μαρτίου 2020)*

ΚΕΙΜΕΝΟ II. : Ευθύνη ως αξία και στάση ζωής

Η «ευθύνη», ως έννοια και στάση ζωής, είναι από τις πιο αμφίβολες κατανοητικές στάσεις. Αν, βέβαια, κανείς τη μετρήσει σοβαρά, ως διάθεση «ανάληψης» και ως στάση «ανταπόκρισης». Ταυτόχρονα, ως λέξη, είναι μάλλον άβολη. Για να μην πω ενοχλητική, για τους πολλούς τουλάχιστον. ..Δεν είναι, επομένως, τυχαίο ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο χαμηλής ατομικής και κοινωνικής υπευθυνότητας. Οι συνέπειες είναι τραγικές..! Εμφανίζονται είτε ως υποτίμηση του παρελθόντος, είτε ως αδέξιος χειρισμός του παρόντος, είτε - το χειρότερο - ως αδυναμία σωστής «ανάγνωσης» του μέλλοντος. Ένα μέλλον το οποίο έχουμε ήδη τραγικά υποθηκεύσει...

[...]

Πρώτο και βασικό μάθημα ζωής: το μάθημα της αυθεντικότητας. Η εσωτερική στροφή και καλλιέργεια που επιτρέπει στο άτομο να ψάχνει βαθιά μέσα του, για να ανακαλύψουμε το πρόσωπο που είναι προορισμένο να γίνει. Είναι σημαντικό να ακολουθεί κανείς το όραμα του «προσώπου» του. Να αποφεύγει κάθε τι που τον βγάζει από την τροχιά μιας επιθυμητής πορείας προς την αυτοπραγμάτωση... Ο τρόπος για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι μια και μόνο συνεπής και υπεύθυνη πορεία και προς τον εαυτό του και προς τους άλλους: να προσανατολιστεί στην ανακάλυψη του εαυτού του (αυτογνωσία) και στην αναζήτηση του δρόμου προς την πραγματική ευτυχία. ..Αυτό, είναι μια βαθύτερη αντίληψη νοήματος. Είναι μια πορεία ανακάλυψης. Ένα «μάθημα ζωής» και Συναισθηματικής Νοημοσύνης για το πώς να ακούμε την καρδιά μας, πώς να κατανοούμε, πώς να αναγνωρίζουμε και να μοιραζόμαστε συναισθήματα με τους άλλους.

Ευρύτερα, θα έλεγα ότι ένας υπεύθυνος άνθρωπος δεν είναι μόνον «αυτογνώστης». Δεν ζει μόνο με ή για τον εαυτό του. Είναι ένας ευρύτερα ετερογνώστης

άνθρωπος. Γνώστης και κάτοχος μιας γενικής παιδείας, με δυνατότητα εμβάθυνσης και κριτικής στάσης. Μόνον έτσι θα μπορεί να διακρίνει τις αντινομίες της ζωής, να αξιολογεί τις ευκαιρίες και τις επιλογές του. ουσιαστικό περιεχόμενο.. Το άτομο που έχει αναπτύξει την αξία της υπευθυνότητας βρίσκει και νόημα ζωής στην κοινωνική του διάσταση. Μαθαίνει να ενεργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτά όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση και προσωπική επιτυχία, αλλά γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει διάφορες καταστάσεις και να συνεργάζεται με τους άλλους. Έτσι, σφυρηλατεί την αυτοεκτίμησή του και την αυτορυθμιζόμενη προσωπικότητά του, στοιχεία απαραίτητα για μια δυνατή προσωπικότητα...

Μόνο από μια τέτοια προσωπικότητα εκπορεύεται η προσωπική ευθύνη και η υπεύθυνη «στάση ζωής». Μόνο μια τέτοια στάση ευθύνης σφυρηλατεί μια νέα γενιά ευθύνης, μια οικογένεια ευθύνης, ένα σχολείο ευθύνης... Μέσα από όλα αυτά θα προκύψει, ο συνειδητοποιημένος πολίτης, ο πολίτης ευθύνης, ο επιλεκτικός, ο ώριμος, ο υπεύθυνος πολίτης ,ένας πολίτης μέσα από η λογική και την ευαισθησία του μεγάλου Ν. Καζαντζάκη: «...**Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη...αν δεν σωθεί, ΕΓΩ φταίω...**». Αυτός ο πολίτης είναι ο δικός ΜΑΣ δρόμος.

Ελένη Δούκα, , 3/12/2015

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ.(ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ):ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ (απόσπασμα)

Α' ΣΚΑΛΟΠΑΤΙ: ΕΓΩ

Δεν είμαι καλός, δεν είμαι αγνός, δεν είμαι ήσυχος! Αβάσταχτη είναι η ευτυχία κι η δυστυχία μου, είμαι γιομάτος άναρθρες φωνές και σκοτάδι· κυλιούμαι όλο δάκρυα κι αίματα μέσα στη ζεστή τούτη φάτνη της σάρκας μου.

Φοβούμαι να μιλήσω. Στολίζομαι με ψεύτικα φτερά, φωνάζω, τραγουδώ, κλαίω, για να συμπνίγω την ανήλεη κραυγή της καρδιάς μου.

Δεν είμαι το φως, είμαι η νύχτα· μα μια φλόγα λοχίζει ανάμεσα στα σωθικά μου και με τρώει. Είμαι η νύχτα που την τρώει το φως.

Με κίντυνο, βαρυγκομώντας, τρεκλίζοντας μέσα στο σκοτάδι, πασκίζω να τιναχτώ από τον ύπνο, να σταθώ λίγη ώρα, όσο μπορώ, ορθιος.

Μια μικρή ανυπόταχτη πνοή μάχεται μέσα μου απελπισμένα να νικήσει την ευτυχία, την κούραση και το θάνατο.

Γυμνάζω σαν άλογο πολεμικό το σώμα μου, το συντηρώ λιτό, γερό, πρόθυμο. Το σκληραγωγώ και το σπλαχνίζομαι. Άλλο άλογο δεν έχω.

Συντηρώ το μυαλό μου ακοίμητο, λαγαρό, ανήλεο. Το αμολώ να παλεύει ακατάλυτα και να κατατρώει, φως αυτό, το σκοτάδι της σάρκας. Άλλο αργαστήριο να κάνω το σκοτάδι φως δεν έχω.

Συντηρώ την καρδιά μου φλεγόμενη, γενναία, ανήσυχη. Νιώθω στην καρδιά μου όλες τις ταραχές και τις αντινομίες, τις χαρές και τις πίκρες της ζωής. Μα αγωνίζομαι να τις υποτάξω σ' ένα ρυθμό ανώτερο από το νου, σκληρότερο από την καρδιά μου. Στο ρυθμό του Σύμπαντου που ανηφορίζει.

Η Κραυγή κηρύχνει μέσα μου επιστράτευση. Φωνάζει: “Εγώ, η Κραυγή, είμαι ο Κύριος ο Θεός σου! Δεν είμαι καταφύγι. Δεν είμαι σπίτι κι ελπίδα. Δεν είμαι Πατέρας, δεν είμαι Γιος, δεν είμαι Πνέμα. Είμαι ο Στρατηγός σου!

“Δέν είσαι δούλος μου μήτε παιχνίδι στις απαλάμες μου. Δεν είσαι φίλος μου, δεν είσαι παιδί μου. Είσαι ο σύντροφος μου στη μάχη.

“Κράτα γενναία τα στενά που σουμπιστεύτηκα· μην τα προδώσεις! Χρέος έχεις και μπορείς στο δικό σου τον τομέα να γίνεις ήρωας.

“Αγάπα τον κίνδυνο. Τι είναι το πιο δύσκολο; Αυτό θέλω! Ποιο δρόμο να πάρεις; Τον πιο κακοτράχαλον ανήφορο. Αυτόν παίρνω κι εγώ· ακλούθα μου!

“Να μάθεις να υπακούς. Μονάχα όποιος υπακούει σε ανώτερο του ρυθμό είναι λεύτερος.

“Να μάθεις να προστάξεις. Μονάχα όποιος μπορεί να προστάξει είναι αντιπρόσωπος μου απάνω στη γης ετούτη.

“Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γης. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω.

“Ν' αγαπάς τον καθένα ανάλογα με τη συνεισφορά του στον αγώνα. Μη ζητάς φίλους· να ζητάς συντρόφους!

“Να 'σαι ανήσυχος, αφχαρίστητος, απροσάρμοστος πάντα. Όταν μια συνήθεια καταντήσει βολική, να τη συντρίβεις. Η μεγαλύτερη αμαρτία είναι η ευχαρίστηση.

“Που πάμε; Θα νικήσουμε ποτέ; Προς τι όλη τούτη η μάχη; Σώπα! Οι πολεμιστές ποτέ δε ρωτούνε!”

Σκύβω κι αφουκράζομαι την πολεμική τούτη Κραυγή στα σωθικά μου. Αρχίζω και μαντεύω το πρόσωπο του Αρχηγού, ξεκαθαρίζω τη φωνή του, δέχομαι με χαρά και με τρόπο τις σκληρές εντολές του.

Ναι, ναι, δεν είμαι τίποτα. Ένας αχνός φωσφορισμός απάνω στην ογρή πεδιάδα, ένα άθλιο σκουλήκι που σούρνεται κι αγαπάει, φωνάζει και μιλάει για φτερούγες, μια ώρα, δυο ώρες, κι ύστερα το στόμα του φράζει με χώματα. Αλλη απόκριση οι σκοτεινές δυνάμες δε δίνουν

Μα μέσα μου, μια Κραυγή ανώτερη μου φωνάζει αθάνατη. Τι, θέλοντας και μη, είμαι κι εγώ, σίγουρα, ένα κομμάτι από τ' ορατό κι αόρατο Σύμπαντο. Είμαστε ένα. Οι δυνάμες που δουλεύουν εντός μου, οι δυνάμες που με σπρώχνουν και ζω, οι δυνάμες που με σπρώχνουν και πεθαίνω είναι, σίγουρα, και δικές του δυνάμες.

Δεν είμαι ένα μετέωρο αρίζωτο στον κόσμο. Είμαι χώμα από το χώμα του και πνοή από την πνοή του.

Δε φοβούμαι μοναχός, δεν ελπίζω μοναχός, δε φωνάζω μοναχός μου. Μια παράταξη μεγάλη, μια φόρα του Σύμπαντου φοβάται, ελπίζει, φωνάζει μαζί μου.

Είμαι ένα πρόχειρο γιοφύρι, και Κάποιος αποπάνω μου περνάει και γκρεμίζουμαι ξοπίσω του. Ένας Αγωνιστής με διαπερνάει, τρώει τη σάρκα μου και το μυαλό μου, ν' ανοίξει δρόμο, να γλιτώσει από μένα. Όχι εγώ, Αυτός φωνάζει!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α.

A1. Βάσει του συντάκτη του κειμένου II, ποια είναι η διττή διάσταση της Ευθύνης του ατόμου συναρτώμενη με την κλασσική ορολογία.; (90-100 λέξεις).

Μόρια 10

ΘΕΜΑ Β.

B1.i Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

α. Ο δοκιμιογράφος υποστηρίζει πως η μονομερώς άκριτη αποδοχή της ατομικής ευθύνης, οδηγεί σε άναρχες συμπεριφορές. (κείμενο I.)

β. Αυτόν τον εξουσιαστικό ρόλο πρέπει να τον αναλαμβάνει η Πολιτεία. Γι' αυτό άλλωστε υφίσταται ο Νόμος και γι' αυτό οι ηγέτες της έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης να επιβάλλουν τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί κατ' όμοιο τρόπο για όλους. (κείμενο I.)

γ. Είναι σημαντικό να ακολουθεί κανείς το όραμα του «προσώπου» του. (κείμενο II.)

δ. Στη σύγχρονη εποχή υπάρχει η δυνατότητα παροχής πολύπλευρης αγωγής στους νέους σφυρηλατώντας την αυτοεκτίμησή τους και την αυτορυθμιζόμενη προσωπικότητά τους, στοιχεία απαραίτητα για μια δυνατή προσωπικότητα... (κείμενο II.)

ε. «...Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη...αν δεν σωθεί, ΕΓΩ φταίω...». Αυτός ο πολίτης είναι ο δικός ΜΑΣ δρόμος. (κείμενο II.)

ii. «...Το νόμισμα της ευθύνης (συλλογικής ή ατομικής) έχει δύο όψεις οι οποίες κατά περίπτωση μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται, να συγκρούονται ή να είναι σε παράλληλη λειτουργία. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα στην Ιστορία, όπου η αποδοχή συλλογικής ευθύνης από το σύνολο ενός λαού, οδηγεί σε αθώωση των πραγματικά ατομικά υπευθύνων, γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στην υιοθέτηση, του ενός ή του άλλου όρου εκτός του πλαισίου λειτουργίας τους. Κι αυτό γιατί η αποδοχή άκριτα και μονομερώς της ατομικής ευθύνης, οδηγεί σε ατομικιστικές συμπεριφορές, που είναι αντίθετες με τη λογική της κοινωνικής και συλλογικής δράσης, την οποία ο άνθρωπος από τη δημιουργία των πρώτων κοινοτήτων επεδίωξε και πέτυχε, μέσα από συγκρούσεις: να δομήσει ένα σύγχρονο και οργανωμένο σύστημα ειρηνικής συμβίωσης των κοινωνιών...». Να αναδιατυπώσετε την παράγραφο σε 80-90 λέξεις συνολικά.

Μονάδες 5

B2.

i.α. Σε τι διαφοροποιείται η οπτική των συγγραφέων των δύο κειμένων αναφοράς σχετικά με το θέμα της ευθύνης;

Μονάδες 3

β. Πώς οργανώνει τις σκέψεις του ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου I. αναπτύσσοντάς την με συγκεκριμένες μεθόδους;

Μονάδες 3

ii. Πώς οργανώνει την επιχειρηματολογία ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο του κειμένου I; Ποια είναι η επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα βασικών λεξικογραμματικών επιλογών (ύφος, ρηματικά πρόσωπα, είδος του λόγου, μήκος των προτάσεων, είδος της σύνδεσής τους).

Μονάδες 6

iii. Βάσει ποιας προσθήκης διαρθρωτικών λέξεων/φράσεων εξασφαλίζεται η συνοχή της τρίτης παραγράφου του κειμένου II.;

Μονάδες 3

B3.i. «Συγκεφαλαιωτικά, η πολιτεία και οι φορείς κοινωνικοποίησης οφείλουν να εξυγιάνουν το αθλητικό πεδίο απομακρύνοντας τυχόν πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες. Σε κάθε περίπτωση, είναι απαραίτητη η γενικευμένη ορθή προσέγγιση του αθλητισμού. Το αθλητικό ιδεώδες γεννήθηκε ως έκφραση του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής, της ευγενούς άμιλλας, του σωματικού κάλλους και τελικά της ειρήνης: κρίσιμα βήματα τα οποία οδηγούν προς τον εξευγενισμό της ψυχής του Ανθρώπου ο οποίος αγωνίζεται για τη δημιουργία ενός κόσμου στον οποίο δεν θα κυριαρχούν οι αντιπαραθέσεις, οι διακρίσεις και ο πόλεμος, αλλά αισθήματα σεβασμού, ισότητας και αλληλεγγύης έτσι ώστε να επιτευχθεί τελικά αυτό το οποίο οι πρόγονοί μας υποστήριξαν με πάθος, την προσέγγιση του Ωραίου, του Αγνού και του Αληθινού.» Γράψατε μία συνώνυμη λέξη για καθεμιά υπογραμμισμένη λέξη από τις παραπάνω.

Μονάδες 5

ii. Αναπτύξτε μία παράγραφο 60 λέξεων με τις παραπάνω υπογραμμισμένες λέξεις του χωρίου του B3.i. θέματος.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ.

Γ1. i. Διαβάζοντας το κείμενο III., ποιο θεματικό κέντρο αντιλαμβάνεσθε; Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι σε αυτό; Εντοπίσατε τρεις κειμενικούς δείκτες - έναν περιεχομένου (συγκείμενο) και δύο μορφής(ρηματικό πρόσωπο και σχήματα λόγου - που το υπηρετούν.) Υπάρχει απήχηση της στάσης του στη σημερινή πραγματικότητα; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Αξιοποιώντας πληροφορίες των κειμένων αναφοράς και τις δικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις απόψεις σας σε εισήγηση στη βουλή των εφήβων σχετικά με τα αίτια αποποίησης της ευθύνης του ατόμου σήμερα, καθώς και να αναδείξετε τη διττή σημασία της, για μια κοινωνία υπεύθυνων πολιτών, ενεργών, άρτια συγκροτημένων και συνειδητοποιημένων προσωπικοτήτων.(350 – 400 λέξεις)

Μονάδες 30

